

Приложение XII

Стандартна таблица на разходите за единица продукт по процедура BG05M2OP001-2.015 „Ученически практики - 2“ и методология, обосноваваща изведените размери на разходите

Настоящата методология обхваща следните допустими преки дейности по процедура „Ученически практики - 2“:

1. Подкрепа за практическото обучение на учениците, навършили 16 години от училищата, осъществяващи професионална подготовка¹ чрез допълнителни практики в реална работна среда.

2. Подкрепа за създаване и функциониране на учебно-тренировъчни и/или други съществуващи в професионалното образование форми на учебни или тренировъчни фирми, вкл. учебни компании в първи и/или втори гимназиален етап.

Допустимите разходи за тези дейности ще бъдат определени чрез прилагане на стандартна таблица на разходите за единица продукт в съответствие с член 67, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. (съответно чл. 55, ал. 1, т. 2 от ЗУСЕСИФ). Изчисленията на единичните разходи за един ученик се извършат в съответствие с член 67, параграф 5, буква а) от Регламент (ЕС) № 1303/2013, т.е. чрез прилагане на коректен, справедлив и проверим метод на изчисление.

В съответствие с чл. 8, ал. 2 от ПМС № 189/2016 г. и Националната методология, приета с Решение на МС № 253 от 3 май 2017 г., допустимите разходи за организация и управление на проекта ще бъдат изчислени чрез прилагане на единна ставка към преките разходи по процедурата.

¹ Училища, осъществяващи професионална подготовка за целите на операцията са: професионални гимназии и училищата с паралелки за професионална подготовка с изключение на институциите по чл.18, т. 3-7 от ЗПОО в системата на професионалното образование

1. Изчисляване на единичен разход за един участник по дейност 1. Подкрепа за практическото обучение на учениците, навършили 16 години от училищата, осъществяващи професионална подготовка чрез допълнителни практики в реална работна среда

1.1. Общи положения

В рамките на дейност 1. *Подкрепа за практическото обучение на учениците, навършили 16 години от училищата, осъществяващи професионална подготовка чрез допълнителни практики в реална работна среда* се предвижда провеждането на допълнителни ученически практики в реална работна среда с продължителност от 240 астрономически часа, които не дублират или заместват задължителното по учебен план практическо обучение. Всяка допълнителна ученическа практика в реална работна среда завършва с удостоверяване на резултатите чрез издаване на удостоверение. Наличието на ясен краен резултат е основание отчитането да се извършва чрез прилагане на стандартна таблица на разходите за единица продукт.

Изчисленията на опростените разходи се извършват в съответствие с член 67, параграф 5, буква а) от Регламент (ЕС) № 1303/2013, т.е. чрез прилагане на коректен, справедлив и проверим метод на изчисление. За база на изчисленията се използват статистически данни или друга обективна информация, обобщаваща изпълнението на две сходни процедури за минал период:

- Проект BG051PO001-3.3.07-0001 „Ученически практики“, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007-2013“. Проектът е стартирал през януари 2012 г. и е приключил август 2016 г.
- Проект BG05M2OP001-2.006-0001 „Ученически практики - Фаза 1“, финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“. Проектът стартира на 29.03.2016 г. и приключи на 29.12.2018 г.

Въз основа на натрупаната обективна информация ще се определи единичният разход за 1 участник, преминал допълнителна ученическа практика в реална работна

среда, която не дублира или замества задължителното по учебен план практическо обучение, и след приключването ѝ е издадено удостоверение на ученика, т.е. дейността се планира и отчита чрез стандартна таблица на единичните разходи, която се **основава на изпълнението** (наличие на краен резултат).

Типичните разходи за провеждане на допълнителна практика в реална работна среда са следните:

- възнаграждения на наблюдаващите учители;
- възнаграждения на наставниците от предприятията;
- стипендия на ученика;
- застраховка на практикуващия ученик;
- пътни разходи за учениците, ако е приложимо;
- други разходи, пряко свързани с провеждането на конкретната практика.

При изчисляването на единичния разход за един ученик, преминал успешно практическо обучение, чрез допълнителна практика в реална работна среда, ще се вземат предвид само необходимите основни разходи, а именно:

- възнаграждения на наблюдаващите учители;
- възнаграждения на наставниците от предприятията
- застраховка на практикуващия ученик;
- разходи за транспорт за наблюдаващите учители и учениците;
- стипендия за ученика.

Останалите възможни разходи няма да бъдат включени в изчисленията, тъй като те, от една страна, са незначителни като стойност, а от друга страна, трудно може да се разграничат от обичайните дейности на партниращите предприятия, които не са част от проекта.

Въз основа на натрупаната обективна информация ще се определят единични разходи за един участник, който успешно е приключил допълнителна практика в реална работна среда и постигането на съответния конкретен резултат е удостоверено с документ/доказателство, издаден от компетентен орган съгласно приложимото законодателство.

Изпълнението на двата горепосочени проекта, се определят от идентични Правила, издадени от Ръководителя на проекта. **При изчисленията ще бъдат взети**

Разходите за възнаграждения по проект BG05M2OP001-2.006-0001 „Ученически практики – Фаза 1“ са извършени основно през 2017 и 2018 г. и отразяват средните нива на заплащане за предоставените услуги през съответните години. Тъй като единичните разходи, изчислени въз основа на верифицираните средни разходи за единица продукт по проект BG05M2OP001-2.006-0001 „Ученически практики – Фаза 1“, ще се прилагат за периода 2021-2023 г., то изчислените средни разходи следва да бъдат адаптирани като се отчетат промените в разходите за труд. Това адаптиране е допустимо съгласно т. 5.5 от Указанията за опростените варианти за разходите на Европейската комисия (EGESIF_14-0017).

Възнагражденията в сектор „Образование“ в България са **нараснали с 16,1 % за 2019 г. и с 15,9 % за 2020 г.** съгласно последния индекс на разходите за труд, публикуван от Евростат², т.е. **нарастването за 2020 г. е 34,6 % спрямо нивото от 2018 г.** Тази тенденция за изпреварващо увеличаване на възнагражденията в сектор „Образование“ продължава и през 2021 г., което прави наложително индексирането на изчислените средни разходи, в които разходите за труд са основен компонент.

При изчисляването на единичните разходи по процедура BG05M2OP001-2.015 „Ученически практики - 2“ ще се извърши **индексиране с 34,6 % на разходите за възнаграждения**, които са реално извършени и верифицирани по проект BG05M2OP001-2.006-0001 „Ученически практики – Фаза 1“.

За опростяване на планирането и изпълнението на бюджета, намаляване на техническите грешки и улеснение на бенефициентите изчислените средни разходи ще бъдат **закръглени към най-близкото цяло число** съгласно общото аритметично правило.

[https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-056390_QID_479FD81B_UID_-3F171EB0&layout=TIME.C.X.0.GEO.L.Y.0:UNIT.L.Z.0:NACE_R2.L.Z.1:LCSTRUCT.L.Z.2:INDICATORS.C.Z.3:&zSelection=DS-056390UNIT.PCH_PRE:DS-056390INDICATORS.OBS_FLAG:DS-056390NACE_R2.P:DS-056390LCSTRUCT.D1_D4_MD5:&rankName1=UNIT_1_2_-1_2&rankName2=INDICATORS_1_2_-1_2&rankName3=NACE-R2_1_2_-1_2&rankName4=LCSTRUCT_1_2_-1_2&rankName5=TIME_1_0_0_0&rankName6=GEO_1_2_0_1&sortC=ASC_-_1_FIRST&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rDM=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&:wai=false&time_mode=NONE&time_most_recent=false&lang=en&cfo=%23%23%23%2C%23%23%23.%23%23%23_Labour cost index by NACE](https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-056390_QID_479FD81B_UID_-3F171EB0&layout=TIME.C.X.0.GEO.L.Y.0:UNIT.L.Z.0:NACE_R2.L.Z.1:LCSTRUCT.L.Z.2:INDICATORS.C.Z.3:&zSelection=DS-056390UNIT.PCH_PRE:DS-056390INDICATORS.OBS_FLAG:DS-056390NACE_R2.P:DS-056390LCSTRUCT.D1_D4_MD5:&rankName1=UNIT_1_2_-1_2&rankName2=INDICATORS_1_2_-1_2&rankName3=NACE-R2_1_2_-1_2&rankName4=LCSTRUCT_1_2_-1_2&rankName5=TIME_1_0_0_0&rankName6=GEO_1_2_0_1&sortC=ASC_-_1_FIRST&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rDM=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&:wai=false&time_mode=NONE&time_most_recent=false&lang=en&cfo=%23%23%23%2C%23%23%23.%23%23%23_Labour cost index by NACE Rev. 2 activity - nominal value, annual data, [lc_lci_r2_a])

NACE Rev. 2 (activity = P. Education) Last update: 24-03-2021

1.2. Определяне на преките разходи за възнаграждения за 1 допълнителна практика в реална работна среда

Налична е следната обективна информация от изпълнението на проект BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики - Фаза 1“ по ОПНОИР:

Възнаграждение за наблюдаващите учители и наставниците (вкл. дължимите осигуровки) и наставника (вкл. дължимите осигуровки)

Средният размер на възнаграждението за една проведена ученическа практика ще бъде изчислен въз основа на данните в ИСУН от окончателния отчет на проекта, като общите разходи за наблюдаващите учители и наставниците се разделят на броя на успешно проведените ученически практики в реална работна среда. При проект BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики - Фаза 1“ пряко обвързани с провеждането на допълнителни практики в реална работна среда са следните категории разходи:

Бюджетен ред 1.2. Разходи за възнаграждения, вкл. осигурителните и здравноосигурителните вноски за сметка на осигурителя, съгласно националното законодателство, на наблюдаващи учители – **1 236 859,27 лв.**

Бюджетен ред 1.5. Разходи за възнаграждения, вкл. осигурителните и здравноосигурителните вноски за сметка на осигурителя, съгласно националното законодателство, на наставници – **1 217 582,24 лв.**

Брой успешно проведени **ученически практики** в реална работна среда – **8 351**

Общата сума на реално извършените и верифицирани разходи по проект BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики - Фаза 1“, които са пряко обвързани с провеждането на допълнителни практики в реална работна среда, е 2 454 441,51 лв. Като се вземе предвид, че общият брой на участниците в допълнителни практики в реална работна среда е 8 351, се получава средният разход за възнаграждения за един участник:

$$CP_{\text{ву}} = (1\,236\,859,27 + 1\,217\,582,24) / 8351 = 2\,454\,441,51 / 8\,351 = 293,91 \text{ лв.}$$

Извършва се индексиране на възнагражденията за 2020 г. спрямо 2018 г. съгласно наличните данни за индекса на разходите за труд на Евростат за 2019 и 2020 г. – индексиране с **34,6 % върху изчисления среден разход** за една практика.

$$EP_{\text{ву}} = CP_{\text{ву}} + CP_{\text{ву}} \times 34,6 \% = 293,91 + 293,91 \times 34,6 \% \text{ лв.} = 395,60 \text{ лв.}$$

Където,

ЕРву – единичен разход за възнаграждения за наблюдаващите учители и наставниците за един участник в допълнителна практика в реална работна среда

СРву – среден разход за възнаграждения за един участник в допълнителна практика в реална работна среда, съгласно данните от окончателното искане за плащане на проект BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики – Фаза 1“.

При изчисленията на единичния разход за 1 допълнителна практика в реална работна среда ще бъде използвана **стойността от 395,60 лв. за възнаграждения на наблюдаващите учители и наставниците**, която отразява реално извършените разходи по Фаза 1 на проекта.

1.3. Определяне на разходите за застраховки за 1 допълнителна практика в реална работна среда

Налична е следната обективна информация от изпълнението на проект **BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики – Фаза 1“ по ОП НОИР:**

Разходи за застраховка на практиканта:

Средният размер на разхода ще бъде изчислен въз основа на данните в ИСУН 2020 от окончателния отчет на проекта, като общите разходи за застраховки на учениците се разделят на броя на успешно проведените допълнителни практики в реална работна среда.

Бюджетен ред 10.1 *Разходи за застраховка „Злополука“ на практикантите за времето на провеждане на практиката – 15 378,81 лв.*

Брой проведени практики в реална работна среда – 8 351

Средният размер на разходите за застраховка за една практика в реална работна среда ще се изчисли като изходните стойности на разходите за застраховки се разделят на броя на успешно проведените ученически практики по Фаза 1:

ОРЗ = 15 378,81 лв.

БУП = 8 351 лв.

СРЗ = ОРЗ / БУП = 15 378,81 / 8 351 = 1,84 лв. (със закръгляне)

Където

ОРЗ – разходи за застраховки общо за проект BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики – Фаза 1“;

БУП – брой ученически практики по проект BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики – Фаза 1“;

СРЗ – среден разход за застраховка за една практика

При изчисляването на единичния разход за една ученическа практика за разходите за **застраховка на учениците ще се прилага средна стойност от 1,84 лв.**, която отразява осредненият разход за застраховка „Злополука“ от стойностите, определени чрез провеждане на открити процедури при проект BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики – Фаза 1“, ОП НОИР. Следва да се отчете, че при финансиране на допълнителни ученически практики в реална работна среда, разходите за застраховки вероятно ще варират, поради по-високите рискове и съответно по-високи застрахователни премии при практиките, провеждани в производствени предприятия за някои професии и специалности (напр. строителство, промишлено производство и др.).

1.4. Определяне на пътни разходи за 1 допълнителна практика в реална работна среда

За да се осъществява ефективно взаимодействие между професионалните училища и предприятията, е предвидено задължителното извършване на поне едно посещение на наблюдаващите учители в предприятието, където се провеждат практиките. Пътните разходи за тези посещения не могат да бъдат точно изчислени, още повече че понякога се налага извършването на няколко посещения в рамките на провеждането на една ученическа практика.

Средният размер на пътните разходи за една успешно проведена ученическа практика (отработени 240 астрономически часа) ще бъде изчислен като се вземе предвид, че наблюдаващият учител трябва да пропътува поне 20 км в двете посоки, за да посети поне веднъж предприятието и съответно да изпълни ефективно своите задължения (в действителност от досегашното изпълнение на проектите може да се заключи, че при практики, които продължават около 3 месеца, обикновено се извършват поне 2 посещения – в началото и в края на практиката). Разходът за гориво при пътуване с лек автомобил е поне 3 лв. (20 км, среден разход 6 л/100 км, т.е. 1,2 литра * 2,50 лв./л). Този разход е съпоставим и със стойността на билетите за градски или междуселищен транспорт, ако се ползва обществен транспорт.

Освен това следва да се отбележи, че с пътните разходи по проекта може да се покриват както пътуванията на наблюдаващите учители, така и пътуванията на учениците при необходимост. По този начин ще се осигури възможност и за провеждане на ученически практики извън населеното място, в което е училището – този подход гарантира равнопоставеност и недопускане на дискриминация, основана на местоположението, между различните предприятия, в които се провеждат допълнителните практики в реална работна среда за учениците.

При изчисляването на единичния разход за една ученическа практика ще се вземат предвид **пътни разходи в размер на 3 лв., с които се покриват всички пътни разходи, необходими за наблюдаващите учители и учениците.**

1.5. Определяне на разходите за стипендии за 1 допълнителна практика в реална работна среда

Съгласно чл. 14, ал. 1 и 2 от ПМС № 328/2017 г. за условията и реда за получаване на стипендии от учениците след завършено основно образование (изм. и доп. ДВ. бр.12 от 8 февруари 2019 г.), „Учениците в държавните, общинските и частните училища, както и в центрове за специална образователна подкрепа могат да получават стипендии, осигурени със средства от Европейските структурни фондове или от работодатели, при които учениците от професионалните гимназии или от паралелки, осигуряващи професионална подготовка, провеждат практическото си обучение. Размерът на стипендиите, осигурени със средства от Европейските структурни фондове, и условията за предоставянето им се утвърждават от Комитета за наблюдение на съответната оперативна програма.“

В съответствие с решение за одобрение на методология и критерии за подбор на операция „Ученически практики-2“ от проведено неприсъствено заседание за вземане на решения на Комитета за наблюдение на ОПНОИР в периода от 10.03.2021 г. до 13.04.2021 г., при изчисляването на единичния разход за 1 ученическа практика ще бъде използвана стойността от **372 лв. за стипендия на практикуващия ученик** при провеждане на допълнителна практика в реална работна среда с продължителност 240 астрономически часа (стипендия от 1,55 лв. на час³).

³ Стойността на стипендията на час за проведена ученическа практика е определена като 62 % от стипендията на час за проведена студентска практика, която е нормативно определена (чл. 10в, ал. 3 от ПМС № 90/2000), съответно $2,5 \text{ лв.} \times 62 \% = 1,55 \text{ лв.}$

1.6. Изчисляване на единичния разход за 1 допълнителна практика в реална работна среда

Първо се изчисляват присъщите разходи за 1 приключила допълнителна практика в реална работна среда, като се включват определените в т. 1.2.-1.4 преки разходи:

- възнаграждения за наблюдаващ учител от училище, осъществяващо професионална подготовка и наставник от предприятието, където се реализира практиката в реална работна среда;
- разходи за застраховка „Злополука“ на практикуващия ученик;
- пътни разходи за наблюдаващи учители и практикуващи ученици.

Изчисляват се преките присъщи разходи за 1 успешно проведена ученическа практика:

$$\text{ПРуп} = \text{СВ}_{2021} + \text{РЗ} + \text{РТ} = 395,60 + 1,84 + 3 = 400 \text{ лв. (със закръгляне)}$$

Където

ПРуп – преки присъщи разходи за 1 ученическа практика

СВ₂₀₂₁ – средно възнаграждение за наблюдаващите учители и наставници, приложимо за практики, проведени след 01.01.2021 г.

РЗ – среден разход за застраховка за 1 ученическа практика

РТ – средна стойност на пътните разходи за наблюдаващите учители и учениците при посещения на предприятията или за пътуване на учениците при провеждане на практики, които се намират извън населеното място.

Допустими преки присъщи разходи за 1 ученическа практика: 400 лв.

Изчисляват се преките разходи за 1 успешно проведена допълнителна ученическа практика в реална работна среда:

$$\text{ЕРуп} = \text{Ст} + \text{ПРуп} = 400 + 372 = 772 \text{ лв.}$$

Където

ЕРуп – единичен разход за 1 успешно проведена ученическа практика

Ст – стипендия за 1 успешно проведена ученическа практика

ПРуп – преки присъщи разходи за 1 проведена ученическа практика

Допустими преки разходи за 1 ученическа практика: 772 лв.

Бенефициентът може да поиска за възстановяване от УО сумата от 772 лв. за всяка приключила допълнителна ученическа практика в реална работна среда, за която професионалното училище е издало удостоверение по образец.

Определеният разход за една ученическа практика има 2 компонента:

- стипендия за практикуващия ученик в размер на 372 лв.
- присъщи преки разходи в размер на 400 лв.

Изчисленият разход за единица продукт включва всички необходими разходи, пряко свързани с провеждането на допълнителните практики за ученици в реална работна среда. Посоченият единичен разход се прилага и при провеждане на допълнителната практика в реална работна среда дистанционно и/или в електронна среда, доколкото се запазват приложимите преки присъщи разходи за 1 ученическа практика. Средствата, възстановени на бенефициента въз основа на изчисления единичен разход, следва да се използват за изплащане на стипендии на учениците и за покриване на присъщите разходи, но не могат да се използват за разходи, свързани с администрирането на проекта.

Посочените по-горе типове и размери на разходите са примерни и служат само за изчисляване на единичния разход. Бенефициентът сам определя структурата на необходимите разходи в съответствие с особеностите на конкретните дейности, свързани с провеждане на допълнителни практики в реална работна среда. В единичния разход са включени всички преки разходи, които са необходими за качествено провеждане на практиките по дейност 1 на процедура „Ученически практики-2“.

2. Определяне на почасовото възнаграждение на учители и привлечените при създаването и функционирането на УТФ представители на бизнеса и науката по дейност 2

Съгласно Условието за кандидатстване в рамките на дейност 2 ще се предоставя подкрепа за създаване и функциониране на учебно-тренировъчни и/или други съществуващи в професионалното образование форми на учебни или тренировъчни фирми, вкл. учебни компании в първи и/или втори гимназиален етап. Предвидените занятия за УТФ ще се провеждат в рамките на допълнителна подготовка извън

предвидената по учебен план и са с продължителност от поне 8 учебни часа за всяка УТФ. Занятията по създаване и функциониране на всяка УТФ следва да се провеждат от привлечен представител на бизнеса и науката, и в случай, че не може да се осигури такъв представител, от учител от съответното училище, осъществяващо професионална подготовка. Възнагражденията на учителите/представителите на бизнеса и науката, привлечени в часовете по учебна практика при създаване и функциониране на УТФ, може да се приравни на разходите за възнаграждения на лекторите, които се определят съгласно Стандартната таблица⁴ за допустимия размер на почасовото възнаграждение⁵ на лицата, наети във връзка с изпълнението на проекти, съфинансирани от Европейския социален фонд по приоритетни оси 2, 3 и 5 на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ (актуализирани стойности, приложими за периода след 01.09.2018 г.). Възнагражденията за позицията **преподавател/учител, приложими за периода след 01.09.2018 г.**, са следните:

- ✓ сътрудник – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера до 3 години – до 14 лв. на час;
- ✓ експерт – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера между 3 и 7 години – до 20 лв. на час;
- ✓ старши експерт – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера над 7 години – до 30 лв. на час.

Представителите на бизнеса и науката/учителите, които ще бъдат привлечени при провеждане на учебни часове за създаване и функциониране на УТФ по дейност 2 на процедура „Ученически практики-2“ най-често ще са с дългогодишен опит и висока квалификация в определена област. Затова прилагането на часовите ставки за позицията преподавател/учител е коректно и подходящо.

В съответствие със заключенията, изложени в т. 1.1, ще се извърши **индексиране с 34,6 % на почасовите възнаграждения**, които са били приложими за периода след 01.09.2018 г.

⁴ Определянето на Стандартната таблица е възложено от дирекция „Централно координационно звено“ в Администрацията на Министерския съвет. Методология за изчисление – според изискванията на чл. 67, пар. 5, б. "а" от Регламент (ЕС) № 1303/2013

⁵ Часовата ставка е определена за 1 астрономичен час и съдържа ефекта на разхода за възнаграждение и за осигурителни вноски за сметка на осигурителя

Актуализираните възнаграждения за позицията **преподавател/учител**, приложими за периода след **01.01.2021 г.**, са следните:

- ✓ **сътрудник** – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера до 3 години – до 19 лв. на час;
- ✓ **експерт** – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера между 3 и 7 години – до 27 лв. на час;
- ✓ **старши експерт** – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера над 7 години – до 40 лв. на час.

Тъй като продължителността на часовете за учениците е с различна продължителност от астрономическия час, е необходимо да се определи средно почасово възнаграждение за 1 учебен час. Съотношението между учебен и астрономичен час е:

$$45 \text{ минути} / 60 \text{ минути} = 0,75$$

В съответствие с принципа на пропорционалност актуализираните часови ставки за 1 астрономичен час се умножават с коефициент 0,75 и се получават следните **часови ставки за 1 учебен час**:

- ✓ **сътрудник** – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера до 3 години – до **14 лв.** на учебен час;
- ✓ **експерт** – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера между 3 и 7 години – до **20 лв.** на учебен час;
- ✓ **старши експерт** – следва да притежава специфичен опит в дадената сфера над 7 години – до **30 лв.** на учебен час.

Допустимо е почасовото възнаграждение за изпълнението на Дейност 2 да се изчислява и за всеки конкретен случай в съответствие с чл. 68а, параграф 2-4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. (съответно чл. 5, ал. 3, т. 6 от ПМС № 189/2016 г.) като **последните документирани годишни brutни разходи за заетост** по трудовия договор (брутната работна заплата и осигуровките за сметка на работодателя) се разделят на 1720 часа за лицата, работещи на пълно работно време, или на пропорционалния брой часове от общо 1720 часа за лицата, работещи на непълно работно време, и полученото число се умножи по коефициент 0,75 (за да се приравни на учебен час). Когато няма данни за годишните brutни разходи за заетост, те могат да бъдат извлечени от наличните документирани brutни разходи за заетост или от трудовия договор, надлежно коригирани за период от 12 месеца. Извършеното изчисление се описва в документ

(справка, доклад и т.н.), който се подписва от работодателя и главния счетоводител. Използваните при изчислението годишни брутни разходи за заетост се обосновават с прилагането на извлечение от счетоводната система, справки за годишните брутни разходи за заетост, служебни бележки и т.н.

Съгласно т. 3.2 от Указанията за опростените варианти за разходите на Европейската комисия (EGESIF_14-0017):

„Стойността в числителя се отнася само до лицето, което работи пряко по операцията. Тя може да се базира на реалната заплата на това лице или на средните разходи за трудови възнаграждения на по-голяма съвкупност от служители, на такива от същата категория или на някои сходни мерки, които в общи линии са съпоставими с нивото на заплатата“.

Часовите ставки, посочени в този раздел или изчислени съгласно чл. 68а, параграф 2-4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. (съответно чл. 5, ал. 3, т. 6 от ПМС № 189/2016 г.), могат да се прилагат, както на етап кандидатстване – за обосноваване на необходимите разходи, така и на етап изпълнение, когато се отчитат извършените разходи за възнаграждения.

Разходите за Дейност 2 се възстановяват въз основа на стандартна таблица за допустимия размер на почасовите възнаграждения, съответно чл. 68а, параграф 2-4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. (съответно чл. 5, ал. 3, т. 6 от ПМС 189/2016 г.), и одобреното проектно предложение. При верифициране на разходите за възнаграждения на представителите на бизнеса и науката, участвали в изпълнението на Дейност 2, Управляващият орган извършва следните действия:

- ✓ Проверява дали действително приложените часови ставки за един учебен час са в съответствие с размерите на почасовите възнаграждения, посочени в този раздел, или са изчислени в съответствие с чл. 68а, параграф 2-4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. (съответно чл. 5, ал. 3, т. 6 от ПМС 189/2016 г.);
- ✓ Верифицира отчетеният брой реално отработени учебни часове за всяко наето физическо лице;
- ✓ Проверява дали са проведени поне 8 учебни часа за всяка УТФ;
- ✓ Проверява, дали поисканият за възстановяване общ разход за проведените учебни часове за създаване и функциониране на УТФ, който се получава като сума от приложените часови ставки, умножени по броя на действително проведените учебни часове, не надвишава общия разход за възнаграждения за УТФ, записан в одобрения бюджет на съответното училище.

За всеки **действително отработен учебен час** бенефициентът може да поиска за възстановяване от УО **стойността на съответното почасово възнаграждение**, определено в този раздел – **14 лв., 20 лв. или 30 лв.**, или друга стойност, определена съгласно чл. 68а, параграф 2-4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. (съответно чл. 5, ал. 3, т. 6 от ПМС 189/2016 г.).

3. Актуализиране на единичните разходи по дейност 1 и дейност 2

Тъй като проектът по процедура BG05M2OP001-2.015 „Ученически практики-2“ ще се изпълняват в продължение на 3 години (но не по-късно от 31.12.2023 г.) и разходите са зависими от промените в разходите за труд, то в съответствие с т. 5.5 от Указанията за опростените варианти за разходите на Европейската комисия (EGESIF_14-0017), е оправдано периодично да се извършва адаптиране на определените единични разходи.

Адаптирането ще се извършва поотделно за всеки от двата компонента на определения единичен разход:

- стипендия за практикуващия ученик в размер на 372 лв.
- присъщи преки разходи в размер на 400 лв.

Размерът на стипендията (часовата ставка и броят на часовете) е определен с решение на Комитета за наблюдение, като сумата от 372 лв., която е приложена при изчисляването на единичния разход, съответства на 62 % от нормативно определения размер на стипендията за студенти, провеждащи допълнителни практики в реална работна среда (чл. 10в, ал. 3 и § 1а от ПМС № 90/2000).

Ако размерът на студентската стипендия бъде увеличен с нормативен акт след като е започнало изпълнението на проект BG05M2OP001-2.015 „Ученически практики-2“ и това увеличение се основава на статистически данни или друга обективна информация, то УО може да извърши адаптиране на **размера на стипендията за ученическите практики, като запази съотношението от 62 %** спрямо размера на стипендията за студентска практика, съответно да промени стойността на единичния разход за една ученическа практика.

УО може да извърши актуализиране на размера на единичните разходи, изчислени в т. 1 и т. 2, ако е налице и някое от следните обстоятелства:

- Възнагражденията в сектор „Образование“ в България са нараснали с повече от 10 % спрямо нивото от 2020 г. съгласно последния индекс на разходите за труд, публикуван от Евростат;
- Променени са нормативните изисквания за провеждане на практическите обучения на учениците в реална работна среда;
- Променени са минималните изисквания за нивото на възнагражденията, посочени в нормативен акт или колективен трудов договор.

При актуализиране на единичните разходи, поради сериозно увеличение на разходите за труд, се прилага последният индекс на разходите за труд в България, сектор „Образование“, публикуван от Евростат, като индексът се отчита спрямо нивото от 2020 г. – във формулите по-долу параметърът се означава с LCledu-Нов. Този индекс се прилага само върху разходите за възнаграждения (общ разход за възнаграждения, изчислен в т. 1.1 и съответно почасови възнаграждения, изчислени в т. 2). Изчислените актуализирани единични разходи ще бъдат закръглени към най-близкото цяло число съгласно общото аритметично правило.

Прилага се следната формула:

$$\text{ЕР-Акт} = \text{ЕР}_{2021} + \text{В}_{2021} \times \text{LCledu-Нов}$$

Където,

ЕР_{2021} – единичен разход, изчислен през 2021 г.

В_{2021} – възнаграждение, изчислено през 2021 г. (съответно в т. 1.1 и т. 2)

ЕР-Акт – актуализиран единичен разход

Във всички случаи на адаптиране новите размери на единичните разходи се публикуват на сайта на УО и до бенефициентите се изпраща съобщение през модул „Кореспонденция“ на ИСУН. Актуализираните единични разходи се прилагат за практики, които са започнали след публикуване на съобщението на сайта на УО (освен ако в съобщението на УО не е посочена друга конкретна дата, от която да се прилагат актуализираните единични разходи).

4. Одитна следа

Одитна следа:

- Използваната методика за определяне на стойността на стандартния размер на даден единичен разход трябва да бъде документирана и съхранявана;
- В документа, установяващ условията за предоставяне на подкрепа, трябва да бъде ясно определена стандартната таблица за единичните разходи и факторите, които трябва да бъдат изпълнени, за да бъде извършено плащането;
- Доказателство за успешно приключила допълнителна практики в реална работна среда е удостоверение, издадено от училището за професионална подготовка, в което се обучава ученика;
- За посочените изисквания, на които трябва да отговаря допустимата целева група, трябва да се проверява допустимостта на участниците.

Прилагане на финансиране с единна ставка за разходите за организация и управление

Общ принцип: специфични категории допустими разходи, които предварително ясно са определени, се изчисляват чрез прилагането на предварително фиксиран процент към една или няколко други категории допустими разходи.

При съпоставянето на системи за финансиране с единни ставки винаги трябва да се сравняват всички елементи на метода, а не само ставките:

- *категиорите допустими разходи, на чиято база следва да се прилага ставката за изчисляване на допустимите суми;*
- *самата единна ставка;*
- *категиорите допустими разходи, изчислени с единната ставка;*
- *ако е уместно, категиорите допустими разходи, за които единната ставка не се прилага и които не се изчисляват с единна ставка.*

В съответствие с чл. 8, ал. 2 от ПМС № 189/2016 г. и Методиката⁶ за определяне на единна ставка за финансиране на дейностите за организация и управление при процедури за конкурентен подбор и директно предоставяне по приоритетни оси 2, 3 и 5 на ОП НОИР чрез прилагане на Националната методология, приета с РМС № 253 от 3 май 2017 г., е определена единна ставка за изчисляване на разходите за организация и управление на проектите в размер на **15 %** от преките допустими разходи по проекта.

Единната ставка за разходите за организация и управление се прилага спрямо преките разходи за провеждане на Дейност 1 и Дейност 2.

Одитна следа:

Категория допустими разходи, на чиято база следва да се прилага ставката за изчисляване на допустимите суми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Разходи за участие в допълнителна ученическа практика в реална работна среда – <i>единичен разход</i> 2. Разходи за възнаграждения на учители и привлечени в учебния процес представители от бизнеса и науката за създаване и функциониране на УТФ – <i>единичен разход</i> 3. Разходи за закупуване на материали и консумативи, необходими за създаване и функциониране на УТФ – <i>действително извършени разходи</i> 4. Разходи за закупуване на оборудване и обзавеждане за нуждите на учебно-тренировъчните фирми – <i>действително извършени разходи</i>. 5. Разходи за закупуване на специализиран софтуер за създаване и функциониране на учебно-тренировъчните фирми – <i>действително извършени разходи</i> <p>Трябва да се гарантира, че в тези разходи не се включват никакви разходи за организация и управление и информация и комуникация (не се плаща на персонал, свързан с администрирането на проекта; не се плаща за публичност). Няма двойно деклариране на една и съща позиция разход: като „базови“ разходи (изчислени въз основа на единични разходи) и като „изчислени“ разходи (включени в единната ставка).</p>
Единната ставка	Препратка към избрания метод за единната ставка и при прилагане на буква а) на нивото на управляващия орган, трябва да се съхранява документът, доказващ метода на изчисление.
Категориите допустими разходи, които ще се изчисляват с единната ставка	Разходи за организация и управление – не е необходима обосновка.

⁶ Утвърдена от Ръководителя на УО на ОП НОИР и публикувана на сайта на Управляващия орган
<http://opnoir.bg/?go=page&pageId=139>